

Голас Радзімы

№ 2 (1468)
13 студзеня 1977 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Цана 2 кап.
Год выдання 22-1

ПАДАРУНАК К НОВАМУ ГОДУ — РОСТ ЗАРПЛАТЫ

«Плён
сацыяльнай
стратэгіі»

стар. 2

ДАБІВАЦА ВЯЛІ- КАЙ МЭТЫ — УСЕ- АГУЛЬНАГА РАЗ- ЗБРАЕННЯ.

«Разрядка-76: итоги
и перспективы»

стар. 6

ВЫЙШЛИ У СВЕТ «ВЫБРАННЫЯ ТВОРЫ» ПІСЬМЕННІКА ЯДВІ- ГІНА Ш.

«Заслужыў удзяч-
насць нашчадкаў»

стар. 7

У сваёй майстэрні над новай серыяй малюнкаў працуюць лаўрэаты прэміі Ленінскага камсамола Беларусі мастакі Георгій і Наталля ПАПЛАЎСКІЯ.

ТАМ, ЗА ГАРЫЗОНТАМ...

ДАПЫТЛІВАСЦЬ спакон веку ўласціва людзям. Але ў сучасным свеце яна набыла як бы планетарны характар. Людзі самых розных узростаў і сацыяльных груп імкнучца паглядзець, што ж там, за гарызонтам іх паўсядзённасці, за межамі родных мясцін, у краіне з процілеглым сацыяльным ладам. Моладзь лідэруе ў гэтых пошуках. Думаю, што не памылюся, калі скажу, што і многія з маладых чытачоў «Голасу Радзімы» мараць аб далёкіх вандроўках, плануючы ў першую чаргу наведаць Савецкі Саюз, радзіму іх бацькоў. Магчыма, нехта з

юнакоў і дзяўчат ужо ездзіў у Краіну Саветаў або высвятляў умовы тура і ведае, што прыёмам турыстаў ад 16 да 30 гадоў у нас займаецца Бюро міжнароднага маладзёжнага турызму «Спутник», аддзяленне якога ёсць і ў Беларусі.

Узрост «Спутніка» — 18 гадоў. Тэмпы росту — імклівыя. У 1958 годзе, калі было створана Бюро, яно супрацоўнічала з 16 маладзёжнымі, студэнцкі-

мі і турысцкімі арганізацыямі 8 краін. Цяпер «Спутник» мае 400 дзелавых партнёраў у 70 краінах свету. Толькі Беларусь летась наведалі каля 200 маладзёжных груп, 12 паяздоў дружбы.

Што вабiць да нас юнакоў і дзяўчат? У першую чаргу — савецкая рэчаіснасць, магчымаць убачыць сацыялізм у дзеянні, жаданне зразумець перавагі новага ладу жыцця, ацаніць яго дасягненні. Таму мы

арганізуем праграмы «Спутніка» так, каб у іх былі не толькі музеі і прыродныя славутасці, але і наведванне прадпрыемстваў, устаноў, сустрэчы, гутаркі з маладымі рабочымі, інтэлігентамі, калгаснікамі, студэнтамі. Магчымаць параўнаць свой лёс з лёсам савецкага рабесніка, наглядна ўбачыць тыя адметнасці, што не маюць аналагаў на Захадзе, не толькі адказваюць на многія пытанні, якія трывожачь моладзь, а ча-

сам і выклікаюць новыя, пабуджаюць да дзейнасці. Члены многіх прагрэсіўных маладзёжных арганізацый прыязджаюць да нас павучыцца, пераняць вопыт камсамола. Для іх наладжваюць спецыяльныя праграмы, чытаюць лекцыі, вядуць семінарскія заняткі, арганізуюць дыскусійныя клубы і да т. п.

Прыемна ўсведамляць авангардную ролю Краіны Саветаў у сёняшнім свеце. Год ад году пашыраюцца сувязі «Спутніка» з рознымі маладзёжнымі арганізацыямі на аснове сумеснай барацьбы за мір, дэмакратыю

[Заканчэнне на 4-й стар.]

Фёдар Анісімавіч СУРГАНАЎ

26 снежня 1976 года на 66-м годзе жыцця ў выніку аўтамабільнай катастрофы трагічна загінуў Фёдар Анісімавіч СУРГАНАЎ — член Цэнтральнага Камітэта КПСС, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР, намеснік Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Ф. А. Сурганаву нарадзіўся ў 1911 годзе ў вёсцы Суднікі Віцебскага раёна ў сям'і селяніна. Пасля заканчэння ў 1928 годзе сельскагаспадарчага тэхнікума працаваў аграномам, затым закончыў Беларускі сельскагаспадарчы інстытут. У 1939 годзе ён быў выбраны сакратаром Горацкага райкома камсамола, а затым першым сакратаром Магілёўскага абкома ЛКСМ Беларусі. У 1940 годзе ўступіў у члены КПСС.

У перыяд Вялікай Айчыннай вайны Ф. А. Сурганаву быў сакратаром ЦК ЛКСМ Беларусі, упунаважаным ЦК Кампартыі Беларусі і Цэнтральнага штаба партызанскага руху. Ён праводзіў вялікую работу па разгортванню партызанскага руху, дзейнасці падпольных партыйных і камсамольскіх арганізацый на часова акупіраванай тэрыторыі Беларусі.

З 1945 года Ф. А. Сурганаву знаходзіўся на кіруючай партыйнай і савецкай рабоце. Быў другім сакратаром абкома партыі, старшынёй аблвыканкома, першым сакратаром Мінскага абкома партыі. З 1956 года ён працаваў сакратаром ЦК, другім сакратаром ЦК Кампартыі Беларусі. У 1971 годзе Ф. А. Сурганаву выбіраецца Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, намеснікам Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР.

На ўсіх пасадах партыйнай і дзяржаўнай дзейнасці

Ф. А. Сурганаву праявіў сябе адданым справе партыі, прынцыповым камуністам, умелым арганізатарам мас, сціплым і чуйным таварышам. Любую работу, якую яму даручала партыя, Фёдар Анісімавіч выконваў з вялікай энергіяй і настойлівасцю, аддаючы ўсе свае сілы, веды і вопыт справе камуністычнага будаўніцтва.

На XX з'ездзе Камуністычнай партыі Савецкага Саюза Ф. А. Сурганаву выбіраецца кандыдатам у члены Цэнтральнага Камітэта КПСС, а на наступных з'ездах — членам Цэнтральнага Камітэта КПСС. Ён быў дэпутатам Вярхоўнага Савета СССР IV, V, VI, VII, VIII і дзевятага склікання, дэпутатам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

Камуністычная партыя і Савецкая дзяржава высока ацанілі заслугі Ф. А. Сурганова. Ён узнагароджаны пяцю ордэнамі Леніна, двума ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга і многімі медалямі.

Труна з целам Ф. А. Сурганова была ўстаноўлена ў Доме ўрада, 28 і 29 снежня сюды для развітання з нябожчыкам ішлі тысячы мінчан.

Сталіца Беларусі, горад-герой Мінск, у гэтыя дні была ў жалобе.

У адрас ЦК КПБ, Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Савета Міністраў Беларускай ССР паступілі пісьмы і тэлеграмы спачування ў сувязі з трагічнай смерцю вядомага дзяржаўнага дзеяча, выдатнага арганізатара партыйнага і савецкага будаўніцтва ў Беларусі Ф. А. Сурганова.

29 снежня працоўныя Беларусі праводзілі ў апошні шлях члена ЦК КПСС, намесніка Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, Старшыню Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, члена бюро ЦК

КП Беларусі Фёдара Анісімавіча Сурганова.

Ушанаваць светлую памяць Ф. А. Сурганова прыбылі пасланцы брацкіх саюзных рэспублік — дэлегацыя Літоўскай ССР на чале са Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета рэспублікі А. Баркаўскаса, Латвійскай ССР — на чале са Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета Латвіі П. Страутманісам, Эстонскай ССР — на чале са Старшынёй Прэзідыума Вярхоўнага Савета рэспублікі А. Вадэрам, старшыня выканкома Вільнюскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных П. Велейкіс, першы сакратар Шальчынінскага райкома КП Літвы А. Смірноў, лётчык-касманаўт СССР, двойчы Герой Савецкага Саюза П. Клімук.

У апошнія хвіліны развітання з Ф. А. Сурганавым у ганаровую варту становяцца таварышы П. Машэраў, А. Аксёнаў, М. Зайцаў, Ц. Кісялёў, А. Кузьмін, М. Лагір, У. Міцкевіч, Я. Нікулкін, М. Полазаў, І. Палякоў, А. Смірноў, В. Шавялуха, У. Лабанок, Н. Сняжкова, І. Якушаў.

Кіраўнікі Кампартыі і ўрада Беларусі выносяць труну з целам Ф. А. Сурганова на плошчу Леніна і ўстанаўліваюць на пастаменце. На плошчы сабраліся тысячы мінчан. Тут адбыўся жалобны мітынг. На ім выступілі Старшыня Савета Міністраў Беларускай ССР Ц. Кісялёў, кандыдат у члены Палітбюро ЦК КПСС, член Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, першы сакратар ЦК КПБ П. Машэраў, стаяляр Мінскага трактарнага завода, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, Герой Сацыялістычнай Працы А. Бялко, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета Літоўскай ССР А. Баркаўскас, Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР І. Шамякін, член Ваеннага Савета, начальнік Палітупраўлення Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі, член Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР А. Дзебалоў, старшыня калгаса «Прызым» Віцебскага раёна Р. Снарова.

Адзначаючы высокія заслугі перад Радзімай выдатнага дзяржаўнага дзеяча Беларусі Ф. А. Сурганова, першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі П. Машэраў сказаў: «Ён здабыў тое, што мае асаблівае значэнне для камуніста, для кіраўніка. Гэта добрая, шчырая ўдзячнасць нашага народа, якому ён служыў верна, сумленна і самааддана. Гэта вечна жывая памяць сэрца многіх і многіх людзей. Гэта ўся наша рэчаіснасць, усё наша жыццё, ў развіццё і росквіт якога Фёдар Анісімавіч унёс вялікі ўклад. Ён аб'яссмерціў сябе ва ўдзячнай памяці пакаленняў».

Пахаванне Ф. А. Сурганова адбылося 29 снежня на могілках па Маскоўскай шашы. Светлая памяць аб Фёдара Анісімавічу Сурганаве, верным сыне Камуністычнай партыі і савецкага народа, назаўсёды захаваецца ў сэрцы кожнага беларуса.

ПРЭМІІ У ГАЛІНЕ НАВУКІ І ТЭХНІКІ

Дзяржаўныя прэміі БССР у галіне навукі і тэхнікі за 1976 год прысуджаны вялікай групе супрацоўнікаў навукова-даследчых устаноў, інжынерам і спецыялістам прадпрыемстваў рэспублікі. Сярод іх: акадэмікі АН БССР Б. Сцяпанаву, дактары фізіка-матэматычных навук В. Грыбоўскі, А. Рубанаў, А. Самсон, якія ўзнагароджаны за даследаванні ў галіне квантавых генератараў; акадэмік АН БССР М. Акулаў, член-карэспандэнт АН БССР М. Зацэпін і кандыдат навук М. Мяльгуў — за распрацоўку метадаў і сродкаў неразбуральнага кантролю трываласці ферамагнітных матэрыялаў; група вучоных пад кіраўніцтвам акадэміка АН БССР М. Несцяровіча, якія даследавалі марфалагічныя, біялагічныя і фізіялагічныя асаблівасці дрэвавых раслін; акадэмік АН БССР П. Рагавой, акадэмік Т. Кулакоўскай і члены-карэспандэнты АН БССР С. Іваноў, А. Мядзведзеў з групай калег — за даследаванні глебаўтвараючых працэсаў на тэрыторыі Беларусі; рэдактарскі калектыў Беларускай Савецкай Энцыклапедыі пад кіраўніцтвам акадэміка АН БССР П. Броўкі.

Дзяржаўнай прэміяй адзначаны шэраг работ, якія вырашаюць актуальныя праблемы тэхнічнага прагрэсу ў прамысловай і сельска-

спадарчай вытворчасці. Высокіх званняў удастоены калектыў мінскіх трактарабудаўнікоў, куды ўвайшлі вядучыя спецыялісты прадпрыемства — П. Байкоў, А. Казлоў, В. Харытановіч і іншыя, якія стварылі канструкцыі і наладзілі выпуск універсальнага трактара МТЗ-80 і 11 яго мадыфікацый. Трактару новай мадэлі прысвоены дзяржаўны Знак якасці, на выстаўках ён удастоены 5 залатых медалёў.

Спецыялісты Гомельскага станкабудаўнічага завода імя С. Кірава і Мінскага філіяла Дзяржаўнага праектна-тэхналагічнага і эксперыментальнага інстытута «Арг-станкінпром» В. Капылоў, Р. Казакоў, Я. Быкаў і іншыя распрацавалі новую гаму гідрафікаваных, папярэчна-стругальных станкоў вышэйшай катэгорыі якасці. Прэміяй адзначана работа групы спецыялістаў вытворча-тэхнічнага аб'яднання «Інтэграл», у якую ўваходзяць А. Жараў, А. Кісялёў, В. Зяньковіч, А. Рыздзюскі і іншыя, што распрацавалі комплексны ўніверсальны тэхналагічны працэс.

Спецыялісты гродзенскага вытворчага аб'яднання імя С. Прытыцкага і вучоныя Беларускага тэхналагічнага інстытута імя С. Кірава, якія ўдасканалілі тэхналогію вытворчасці капралактаму і азоту, таксама ўдастоены Дзяржаўнай прэміяй БССР.

НАТАТКІ КАМЕНТАРА

ПЛЁН САЦЫЯЛЬНАЙ СТРАТЭГІІ

28 снежня 1976 года ЦК КПСС, Савет Міністраў СССР і ВЦСПС прынялі пастанову аб чарговым павышэнні заробатнай платы асобным катэгорыям сярэднеаплачваемых работнікаў, занятых у невытворчых галінах народнай гаспадаркі.

Калі напярэдадні навагодняга свята дыктар Цэнтральнага тэлебачання паведаміў аб маючым адбыцц павышэнні заробатнай платы, радасць ад навіны адчулі не толькі тыя, каго непасрэдна датычыла прынятае рашэнне. Напэўна, кожны з нас з задавальненнем адзначыў пра сябе, што і на гэты раз словы партыі не разыхліся са справай. І сапраўды, не мінула яшчэ і года пасля XXV з'езда КПСС, дзе была зацверджана небывалая па сваіх маштабах праграма росту народнага дабрабыту, — і вось ужо зроблены першыя рэальныя крокі па яе ажыццяўленню. Прычым, трэба сказаць — крокі надзвычай упэўненыя. Заробатная плата, як падкрэслена ў Пастанове, будзе павышана 31 мільёну работнікаў у сярэднім на 18 працэнтаў. Выдаткі дзяржавы на гэтыя мэты складуць 7 мільярдаў рублёў у разліку на год.

Такія навагоднія падарункі для савецкіх людзей сталі ўжо традыцыйнымі, бо вызначана партыяй на працягу перыяд сацыяльнай праграма зыходзіць з таго, што галоўнымі шляхамі павышэння даходаў насельніцтва з'яўляецца рост аплаты за працу ва ўмовах стабільнасці дзяржаўных рознічных цен на асноўныя харчовыя і прамысловыя тавары. Толькі летась, напрыклад, было завершана павышэнне ставак і акладаў 55 мільёнам рабочых і служачых, занятых у вытворчых галінах. А ўсяго за мінулыя пяцігодку, як вядома, сярэдняя заробатная плата рабочых і служачых у нашай краіне ўзрасла на 20 працэнтаў, дасягнуўшы 146 рублёў у месяц. Сюды, калі быць дакладным, трэба дадаць яшчэ 50 рублёў, на якія кожны савецкі чалавек атрымлівае выдаткі і выгоду з грамадскіх фондаў.

А вось толькі некаторыя лічбы з сацыяльнай праграмы бягучай пяцігодкі. Сярэднемесячны заробок к 1980 году дасягне 170 рублёў у месяц. Адначасова яшчэ на 30 працэнтаў павялічацца выплаты з грамадскіх фондаў спажывання. 100 мільярдаў рублёў па краіне ідзе на жыллёвае і камунальнае будаўніцтва — значыць бясплатна атрымаюць новыя кватэры яшчэ мільёны савецкіх людзей. 20 мільярдаў рублёў асігнавана на пашырэнне сеткі бальніц і паліклінік, кінатэатраў, бібліятэк, школ і дзіцячых садоў. Ажывіцца тавараабарот. На ўсе мерапрыемствы, звязаныя з задавальненнем патрэб насельніцтва, такім чынам ідзе чатыры пяты нацыянальнага даходу краіны.

Цяперашняе павышэнне заробатнай платы таксама праводзіцца ў адпаведнасці з асноўнымі прынцыпамі сацыяльнай стратэгіі партыі. Яны вызначаюцца тым, што ў першую чаргу зарплата павышаецца такім катэгорыям насельніцтва, чые грашовыя даходы пакуль самыя нізкія. Таму ў вялікіх размерах узрасце ў сярэднім зарплата работнікаў масавых прафесій: медыцынскіх сяспер, малодшага медыцынскага персаналу, фармацэўтаў, бібліятэкараў, клубных работнікаў, асабліва на вёсцы... Павысяцца аклады інжынераў і тэхнікаў у навукова-даследчых, канструктарскіх, тэхналагічных і практычных арганізацыях, малодшых навуковых супрацоўнікаў, якія не маюць вучонай ступені.

Акрамя павышэння жыццёвага ўзроўню, новая пастанова мае і іншую мэту. Яна паслужыць паліпашэнню арганізацыі і ўкараненню перадавых метадаў працы. Для гэтага дадаткова прадугледжаны шэраг мер, што павялічаюць паўнамоцтва кіраўнікоў устаноў і прадпрыемстваў па матэрыяльнаму стымуляванню лепшых работнікаў. Будзе далучана сумяшчэнне прафесій, пачынуць шыраў выкарыстоўвацца такія выгадныя для работнікаў формы аплаты, як здзелная, калектыўна-здзелная і аплата па канчатковых выніках работы. Усё гэта, безумоўна, палепшыць дзейнасць многіх сфераў бытовага абслугоўвання, павысіць якасць аказваемых насельніцтву паслуг, што ў канчатковым выніку выгадна для кожнага з нас.

В. УЛАДЗІМІРАЎ.

СЕЛЬСКІ ТЭЛЕФОН

Магчымасць тэрмінова звязацца з райцэнтрам або іншымі гарадамі атрымалі жыхары далёкіх вёсак Лагавішча, Цягельна, Гарадзілава, Старая Мезенаўка калгаса «Расія» Дзяржынскага раёна. Тут устаноўлена аўтаматычная тэлефонная станцыя найноўшай канструкцыі. Тэлефанізаваны ўсе брыгады, праўленне калгаса, рамонтныя майстэрні, гаражы, школа.

— Усе без выключэння калгасы і саўгасы Мінскай вобласці ўжо забяспечаны тэлефоннай сувяззю, — сказаў у гутарцы з карэспандэнтам БЕЛТА галоўны інжынер Мінскага вытворча-тэхнічнага ўпраўлення сувязі І. Лысенка. — У вёсках Міншчыны дзейнічае больш як чатырыста АТС. На кожную тысячу сельскіх жыхароў тут прыпадае па 28 тэлефонаў.

У першым годзе дзесятай пяцігодкі колькасць абанентаў у вобласці павялічылася на 3,3 тысячы. Распырана ўнутрывытворчай тэлефонная сувязь у 26 гаспадарках. Да канца года да іх прыбавяцца яшчэ чатыры.

Акрамя рэканструкцыі АТС павялічваецца колькасць каналаў, па якіх ажыццяўляецца сувязь з райцэнтрамі і праз іх — з людзьмі горадамі краіны.

ГОД 1918-ы

На працягу студзеня-лютага 1918 года гарадскія думы, земскія ўправы і іншыя буржуазныя органы мясцовага самакіравання ў Беларусі былі распущаны. Усе падведаныя ім справы перайшлі да Саветаў рабочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў.

З першых дзён перамогі Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Беларусі пачаліся сацыялістычныя параўтарэнні ў горадзе і вёсцы. Да сярэдзіны лютага працоўнае сялянства Беларусі ў асноўным завяршыла ліквідацыю памешчыцкага землеўладання. Па няпоўных даных к гэтаму часу было канфіскавана каля 13 тысяч прыватнаўласніцкіх гаспадарак. З першых месяцаў Савецкай улады ў Беларускай вёсцы на базе канфіскаваных памешчыцкіх маёнткаў пачалі арганізоўвацца саўгасы і калгасы.

Па няпоўных даных, да лютага ў Мінскай, Магілёўскай і Віцебскай губернях было адкрыта больш як 2300 пачатковых школ. Матэрыяльнае забеспячэнне вучняў, якія жылі ў нястачы, Савецкая ўлада ўзяла на сябе.

18 ЛЮТАГА, пасля зрыву мірных перагавораў у Брэст-Літоўску, пачалося агульнае па ўсёму фронту наступленне германскіх войскаў на Савецкую Расію. Не сустракаючы сур'ёзнага супраціўлення, нямецкія войскі за некалькі дзён акупіравалі ўсю Латвію і Эстонію, значную частку Украіны і Беларусі.

3 САКАВІКА ў Брэст-Літоўску падпісаны мірны дагавор паміж Савецкай Расіяй і дзяржа-

вам і аўстра-германскага блока. Па віне Троцкага і яго падручных аўстра-германскаму блоку ўдалося навязаць Савецкай Расіі несправядлівыя, грабежніцкія ўмовы дагавора. Нямецкія войскі акупіравалі Латвію, Літву, Эстонію і амаль усю Беларусь. Дэмаркацыйнай лініяй з'яўлялася Нарва — Пскоў — Орша — Магілёў — Гомель.

У адпаведнасці з рашэннем II з'езда Саветаў Заходняй вобласці і IV абласной канферэнцыі РКП(б) у красавіку быў створаны Савет народнай гаспадаркі Заходняй вобласці, а ў маі-снежні — губерскія і павятовыя саўнаргасы.

На акупіраванай тэрыторыі Савецкай Беларусі немцы ўстанавілі каланіяльны рэжым. Пры іх падтрымцы капіталісты і памешчыкі, якія вярнуліся, пачалі аднаўляць старыя парадкі. Акупацыйны рэжым падтрымлівалі беларускія буржуазныя нацыяналісты. У тэлеграме ад 25 красавіка яны дзякавалі германскаму імператару за акупацыю Беларусі. На барацьбу з захопнікамі і іх памагатымі рашуча ўзняліся працоўныя Беларусі. Была створана сетка падпольных партыйных арганізацый. Найбольш яркай формай барацьбы рабочых і сялян Беларусі стаў партызанскі рух.

Пад ударамі Чырвонай Арміі і партызан, а таксама пад уплывам рэвалюцыйнага ўздзеяння ў самой Германіі і росту рэвалюцыйных настрояў сярод нямецкіх салдат акупацыйны рэжым развальваўся. Пачалося вызваленне Беларусі. 13 ліста-

пада быў ануляваны несправядлівы Брэсцкі мірны дагавор. 10 снежня Чырвоная Армія вызваліла Мінск.

20 СНЕЖНЯ ў Маскве праходзіла канферэнцыя беларуска-камуністаў. Прысутнічалі прадстаўнікі Петраградскай, Мінскай, Маскоўскай, Саратаўскай, Тамбоўскай беларускіх камуністычных секцый. Канферэнцыя прыняла рашэнне аб неабходнасці стварэння Беларускай ССР і ўстанавлення федэратыўных сувязей з РСФСР. А 25 снежня Усебеларускі з'езд беларускіх секцый РКП(б) поўнаасцю адобрыў рашэнне ЦК РКП(б) аб стварэнні БССР і выказаўся за хутэйшае яго ажыццяўленне.

25 СНЕЖНЯ пачаў работу I з'езд Камуністычнага Саюза Моладзі Заходняй Камуны. На з'ездзе быў абраны Заходні абласны камітэт РКСМ. Гэтым быў пакладзены пачатак стварэнню камсамола Беларусі.

30—31 СНЕЖНЯ адбылася VI Паўночна-Заходняя абласная канферэнцыя РКП(б). У рашэнні канферэнцыі гаварылася: «VI абласная канферэнцыя бальшавікоў лічыць неабходным аб'явіць самастойную сацыялістычную Рэспубліку Беларусь...» Канферэнцыя аб'явіла сябе I з'ездам Камуністычнай партыі бальшавікоў Беларусі.

31 СНЕЖНЯ на сваім першым пасяджэнні Цэнтральнае Бюро КП(б)Б абмеркавала пытанне аб тэрыторыі БССР, саставе Часовага рэвалюцыйнага рабоча-сялянскага ўрада БССР і абнародаванні Маніфеста аб аб'яшчэнні БССР.

Белы, пушысты снег укрывае зямлю.

[Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.]

і сацыяльны прагрэс. Мы садейнічалі прыцягненню моладзі да ўдзелу ў сусветных фестывалях моладзі і студэнтаў, сусветнай кампаніі «Юнацтва выкрывае імперыялізм», маніфестацыі салідарнасці з народам і моладдзю Чылі. Пэўны ўклад зрабілі ў падрыхтоўку і правядзенне сустрэч еўрапейскай моладзі за бяспекі і супрацоўніцтва на кантыненте, Сусветнага кангрэса міралюбівых сіл, Сусветнай сустрэчы працоўнай моладзі.

Маладзёжны і студэнцкі турызм, які стаў у апошні час спецыялізаваным напрамкам міжнароднага турызму, спрыяе наладжанню сяброўскіх і шчырых адносін паміж юнакамі і дзяўчатамі самых розных краін, садзейнічае іх інтэрнацыянальнаму выхаванню, пашырэнню ідэй гуманізму, адкрывае перспектывы паглыблення працэсаў міжнароднай разрады, абмену культурнымі і духоўнымі каштоўнасцямі паміж людзьмі.

Улічваючы павышаную цікаўнасць моладзі да навакольнага свету і яго праблем, мы не забываем пра сімплыя фінансавыя магчымасці студэнтаў, маладых рабочых і служачых. Таму, прадастаўляючы для замежных гасцей гасцініцы ці інтэрнаты, камфартабельныя аўтобусы і кваліфікаваных гідуперакладчыкаў, прапануючы ім цікавыя маршруты і сустрэчы, робім для маладых турыстаў скідку да 50 працэнтаў у аплата некаторых паслуг, асабліва транспартных. Варта адзначыць, што энергетычны і валютна-фінансавы крызіс, як і звязаны з ім рост цэн і кошту жыцця на Захадзе, істотна пагоршыў і становішча турыстычных органаў. Так, у ЗША, Англіі, Швейцарыі ліквідаваны льготы на паездкі студэнтаў і школьнікаў, падабрала для французскай моладзі авіяпадарожжа ў СССР. Павышаны тарыфы і цэны на мно-

ТАМ, ЗА ГАРЫЗОНТАМ...

гія паслугі. У выніку гэтага кошт паездкі савецкага чалавека ў краіны Захаду значна вышэйшы за кошт знаходжання замежных гасцей у нас. Бываюць выпадкі, я сустрэўся з падобным летас у час работы савецка-французскага лагера дружбы, калі маладыя людзі едуць у Савецкі Саюз правесці канікулы, бо гэта больш танна, чым адпачываць на радзіме.

Даволі часта аматары ўмяшання ў чужыя справы папракаюць нас у нежаданні выпускаць савецкіх турыстаў за «жалезную заслану». Яны жангліруюць лічбамі выязджаючых-прыязджаючых, але забываюць і вышэй прыведзеныя факты наконт кошту пудэвак і паслуг, і складаныя візавыя фармальнасці ў шэрагу краін для турыстаў з сацыялістычных краін, і некаторыя іншыя перашкоды. Там, дзе іх няма, турыскі абмен імкліва расце і колькасна, і якасна. Яркі прыклад — кантакты савецкай моладзі з равеснікамі з брацкіх краін сацыялізму. Наладжаны абмен турыстыкімі групамі паміж абласцямі і гарадамі-пабрацімамі, студэнцкімі будаўнічымі атрадамі, юнакі і дзяўчаты праходзяць у суседніх краінах вытворчую практыку, знаёмяцца з іх гісторыяй і культурай, праводзяць спартыўныя спаборніцтвы, разам адпачываюць. Атмасфера дружбы і сардэчнасці спадарожнічае заўсёды падобным мерапрыемствам.

«Спутнік» шмат увагі ўдзяляе падарожжам савецкіх юнакоў і дзяўчат па сваёй краіне. Удзельнічаючы ў экспедыцыі «Мая Радзіма—СССР», моладзь ідзе па дарогах славы бацькоў, пазнае гісторыю і сучаснасць, захапляецца прыгажосцю прыроды і багаццем чалавечай душы. Пудэўка на паездку па абранаму маршруту ці адпачынак у міжнародным маладзёж-

ным комплексе ў трэці выпадкаў бывае прэміяй за ўдарную працу і актыўную грамадскую дзейнасць, значыць, ільготнай або зусім бясплатнай. Яркая праўленне клопату пра маладзёжныя інтарэсы, ці не так?

Дарэчы, наконт міжнародных маладзёжных комплексаў. Іх у краіне 20. Размешчаны ў маладзёжных мясцінах у розных рэспубліках. У Беларусі комплекс «Юнацтва» на беразе Мінскага мора круглы год поўніцца разнамоўнымі галасамі. Тут утульны бар, рэстаран. Амаль штодзень вечары танцаў, кіно. Аматары спартыўных гульняў таксама маюць дзе правесці час. Пастаянна наладжваюцца экскурсіі па славутых мясцінах наваколля, паездкі ў Мінск—сталіцу Беларусі. Юнакі і дзяўчаты з розных краін і рэспублік Савецкага Саюза тут знаёмяцца і сябруюць, у бясконцых дыскусіях высвятляюць сусветныя і ўласныя праблемы, спяваюць свае песні і вучаць новыя... Непасрэдныя кантакты больш уздзеяннаюць на па-

чуцці людзей, пашыраюць круггляд, паглыбляюць даверлівасць.

Прымаючы гасцей у «Юнацтвае», размяшчаючы іх часам у іншых гасцініцах ці інтэрнатах, мы клапацімся пра камфорт і зручнасць для юнакоў і дзяўчат, якіх прыязджэ штогод усё больш. Таму мяркуем у дзесятай пяцігодцы ўзвесці гасцініцу ў Брэсце, яна будзе разлічана на трыста чалавек. Перспектываная з'явіць магу назваць і летнія курсы рускай мовы для маладых італьянцаў у Беларускай дзяржаўнай універсітэце. Цікаваць да Краіны Саветаў выклікае жаданне ведаць рускую мову, каб глыбей пазнаваць культуру, літаратуру, паўсядзённасць. Мне прыёмна адзначыць, што сярод тых італьянцаў, якія прыязджалі да нас, былі людзі, для якіх веданне нашай мовы—сямейная традыцыя. Хлопчык гадоў дзесяці, яго маці, дзед... Многія прыязджаюць паўторна. Чарговую групу чакаем і сёлета.

У нас ужо склаўся традыцыйны і дзелавы адносіны з адпаведнымі маладзёжнымі турыстыкімі арганізацыямі сацыялістычных краін, Францыі, ФРГ, Японіі і некаторымі іншымі. Радзей бываюць гошці, напрыклад, з Ірданіі, Мексікі, Уругвая. Вось у канцы мінулага года мы прымалі Гуга Ласада і Антоніа Балабаняна, прадстаўнікоў двух турыстыкіх фірм Іспаніі. Дамаўляліся наконт абмену маладзёжнымі групамі. Думаю, жадаючых будзе шмат. І тэмы для цікавых размоў ёсць.

А колькі пытанняў задаюць савецкім турыстам у паездках! Я вось нядаўна вярнуўся з Даніі, быў там разам з самадзейным танцавальным ансамблем «Дзвінскія зоры» з Наваполац-

ка. Прымалі нас цёпла, гасцінна. Амаль кожны танец глядзчы прасілі паўтарыць. А танцавалі хлопцы і дзяўчаты цудоўна. Праграма была складзена на фальклорнай аснове. Традыцыйныя «Лявоніха», «Тапатуха», мелодыі песень «Кумамая, кумачка», «Чабарок», запісаны самадзейнымі артыстамі ў вёсках Віцебшчыны танец «Стукаліха» выклікалі авацыі залы. Нам заўсёды дарылі кветкі і пыталіся, як могуць рабочыя хлопцы і дзяўчаты танцаваць з такой дэсканаласцю, на прафесійным узроўні. Даводзілася расказваць падрабязна пра ўмовы работы, адпачынку савецкіх людзей, пралёгаты тым, хто набывае адукацыю ў вячэрніх ці завочных навучальных установах, пра Палацы культуры і самадзейнае мастацтва. Мы бачылі, што многае суб'яседнікам здавалася неверагодным. Ім цяжка было вераваць у існаванне такіх шырокіх магчымасцей для кожнага чалавека. Але ж вось ён, побач стаіць, рабочы ці служачы, ніякіх прывілеяў у спадчыну не атрымаў, меў толькі здольнасці і жаданне. Пераконаваюць асабістыя сустрэчы без лішніх слоў.

Чалавек дапытлівы ад прыроды. І ён выбіраецца ў дарогу, каб паглядзець, што ж далей, за той лініяй гарызонта, якую ён бачыць штодзень. Можна там свеціць сонца і спеюць яблыкі, можа туман зацягнуў дзюльгляд... Ідзі наперад. Зямля круглая. І там, за гарызонтам, цябе чакае шлях у нязведанае, адкрыцці і радасць пазнання.

Мікалай GERMANAU,
старшыня Бюро міжнароднага маладзёжнага турызму «Спутнік» Беларусі.

ТВАЁ ЎЗВЫШЭННЕ, ВЁСКА

У 1938 годзе я ўпершыню ўбачыў Янку Купалу. Быў такі шчаслівы выпадак. У Мінску, у Доме пісьменніка, праводзіўся літаратурны вечар. Неяк трапілі на яго і мы, студэнты Камуністычнага інстытута журналістыкі — учарашнія вясковыя хлопцы, што прыехалі на вучобу ў сталіцу рэспублікі. У прэзідыуме, за сталом — Янка Купала, Якуб Колас, Міхась Лынькоў, Змітрок Бядуля і некаторыя маладзейшыя пісьменнікі. Мне вельмі запаміналася выступленне Янкі Купалы. Здаецца, нічога ён асаблівага не гаварыў, а сціпла ўзняўся і прачытаў свой вядомы верш «Сыходзіш, вёска, з яснай явы». Назаўсёды ў маёй памяці засталіся радкі:

**Як сон маркотны, нежаданы,
Сыходзіш, вёска, з яснай явы.**

**А твой народ вернападданы
Імкнецца, скінуўшы кайданы,
Да новай долі, новай славы.**

Усе мне было зразумела ў гэтым вершы, апрача аднаго: сыходзіць вёска... Куды яна сыходзіць, што застанецца на яе месцы? І я ў думках вяртаўся ў родны бацькоўскі дом, нібы развітваўся з ім. Высокая пабеленая печ з утульным гарачым чэранам варыць і грэе, выганяе немач і прастуду, верна служыць і старым і малым. Як жа мы будзем жыць без печы?

Яшчэ я не мог уявіць наша вясковае жытло без мат-

чыных кроснаў. Тэж маці, тэж. Не, спачатку ёй адной трэба было вырастаць і выбраць лён, выпеліць валакно на жывеньскіх росах. Потым яна сушыла лён у лазні, мяла яго на драўлянай мяліцы, трапала, часала. Потым зівала кудзелю і прала пражу асеннімі і зімовымі вечарамі, напяваючы нешта журботнае, бясконцае, як ільняная нітка, і аднастайнае, як гудзенне верацяна пры цымяным святле лямпы-газоўкі. А пасля перамотвала ніткі ў маток, вымочвала, сушыла. Надыходзіў той дзень, калі пачынала снаваць пражу, звычайна, у гэтай справе дапамагала суседка.

Такім далёкім і незваротным сталі матчыны кросны, цяжкая жаночая праца і цяжкая жаночая доля пад замшэлай сялянскай страхой.

Сапраўднае, імклівае ўзыходжанне і ўзвышэнне беларускай вёскі, якое прадбачыў і ўславіў наш вялікі пясняр Янка Купала яшчэ ў пачатку калектывізацыі, пачалося ў пасляваенны час. З вогненнага дарог вайны, з франтавых акупаў і бліндажоў, з партызанскіх зямлянак і будаючых вярталіся людзі ў свае родныя мясціны. Многіх чакалі папалішчы знішчаных вёсак. Але было самае галоўнае: адваяваная і вярнутая родная зямля — пракладвай новыя барозны, вы-

рошчай новы ўраджай, будуйся! І ўжо летам 1944 года Кірыла Пракопавіч Арлоўскі, інвалід Айчыннай вайны, Герой Савецкага Саюза прыехаў у свае Мышкавічы, што ў Кіраўскім раёне, і ўзначаліў калгас «Рассвет». Ужо тады ён яскрава ўяўляў новую вёску, якая ўзнімецца з руін і папалішчаў, з густога зарасніку піжмы і палыну і здзівіць усіх сваёй прыгажосцю. Свой новы дом, сваю новую вёску, прыгожую, добраўпарадкаваную, з электрычным святлом і іншымі зручнасцямі, уяўлялі нядаўнія партызаны і франтавікі, вяртаючыся да мірнай працы. Быў сярод іх і мой аднапалчанин Міхась Аляксеевіч Ласоўскі, які, дэмабілізаваўшыся, стаў працаваць загадчыкам сельскай бібліятэкі ў вёсцы Траціно Хоцімскага раёна і зрабіў потым гэту бібліятэку адной з лепшых на Магілёўшчыне.

Хударлявы, крыху ссутуланы, у акуларах, Ласоўскі нічым не выдаваў у сабе былога вайскоўца. А вось у жыцці, ва ўсіх справах і ўчынках трымаўся адной сержанцкай заповедзі: рабі разам са мной, рабі так, як я, рабі лепей, чым я! Свой дом будоваў дзесяць гадоў, прыхватак, пасля рабочага бібліятэчнага дня, нікога не просячы і не наймаючы, бо сам усё ўмеў і мог. Можна б, вядома, сабраць талаку, [Заканчэнне на 6—7-й стар.]

пішуць землякі

МАЁ ЗАПАВЕТНАЕ ЖАДАННЕ

Доўга не пісала вам. У нашым горадзе Шарлеруа ў канцы года праводзілася савецкая выстаўка «Юны тэхнік», а я працавала на ёй у якасці перакладчыка. Выстаўка вельмі спадабалася бельгіцам, прыходзілі не толькі вучні школ і студэнты універсітэта, але і дарослыя. Усім было цікава паглядзець на цудоўныя мадэлі, зробленыя рукамі савецкіх дзяцей: «Лунаход», «Тройка», «Спадарожнік» — усяго 156 экспанатаў.

Суправаджаў выстаўку савецкі інжынер, былы лётчык, Герой Савецкага Саюза Ілья Шмялёў — чалавек, які вельмі шмат робіць для развіцця тэхнічнай творчасці юных вынаходнікаў і канструктараў. Ён пабываў у нашым адзеле Саюза савецкіх грамадзян і сказаў, што яго прыемна здзівіў факт існавання такога «рускага дома» на бельгіскай зямлі. Іван Васільевіч выступіў перад членамі аддзела, раскасаў аб тым, якія магчымасці створаны ў Савецкім Саюзе для гарманічнага развіцця моладзі. А потым мы з ім наведалі могілкі савецкіх патрыётаў, якія загінулі ў Бельгіі ў час другой савецкай вайны. Высылаю вам фота, зробленае на могілках у горадзе Маршы-

ен у Пон, недалёка ад Шарлеруа. Шмялёў успомніў сваіх баявых сяброў, якія загінулі, абараняючы Радзіму, потым мы доўга гаварылі аб сучасным становішчы ў Еўропе, аб неабходнасці абараняць мір.

Я магу з гонарам сказаць, што члены Саюза савецкіх грамадзян у Бельгіі ўносяць свой пасільны ўклад у высякародную справу барацьбы за мір і сацыяльны прагрэс. Мы ўжо сабралі і перадалі ў Фонд міру вялікую суму грошай. А нядаўна я атрымала пісьмо ад намесніка старшыні Беларускай рэспубліканскай камісіі садзейнічання Савецкаму фонду міру таварыша М. Ягорана. Ён піша, што 550 рублёў — маю прэмію за перамогу ў віктарыне «Што вы ведаеце аб Вялікай Айчыннай вайне», якую я перадала ў Савецкі фонд міру, — яны атрымалі. Мне прыемна, што і мой сціплы ўклад, які ідзе ад усяго сэрца, будзе садзейнічаць умацаванню міру.

Маё самае заповітнае жаданне — няхай 1977 год будзе годам дружбы, годам развіцця ўсебаковых сувязей паміж савецкім і бельгіскай народамі.

Марыя ГАРОХ-ГАНЬЯ.
Бельгія.

Савецкі інжынер Ілья ШМЯЛЁЎ і Марыя ГАРОХ ля магіл савецкіх воінаў на могілках у горадзе Маршыен у Пон [каля Шарлеруа]. 1976 год.

Нядаўна атрымаў з Мінска пасылку. У ёй былі кніжкі і два календары на 1977 год. Вялікае дзякуй за такія дарогі для мяне перадавагодні падарунак з Радзімы.

У мінулым годзе «Голас Радзімы» друкаваў шмат добрых матэрыялаў. Асабліва спадабаўся мне артыкул «Праблема, ліквідаваная Кастрычнікам». Вельмі пераканаўча напісана.

БЕЛАРУСКАЕ таварыства «Радзіма» і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» віншую з Новым годам.

Жадаю ўсім супрацоўні-

Цешу сябе думкай, што і сёлета «Голас Радзімы» не аднойчы парадуе мяне прыемнымі весткамі з любай Беларусі.

Ад душы жадаю землякам - беларусам, усяму савецкаму народу яшчэ большага прагрэсу ва ўсіх галінах жыцця ў новым 1977 годзе!

Іван ТАРАСЕВІЧ,
Іераманах,
ЗША.

нам добрага здароўя, творчага плёну ў высакароднай працы!

В. БАНДЗЕРУК.
Англія.

МАЕ віншаванні атрымаеце, напэўна, у новым годзе. Затрымаўся з-за хваробы. Урачы рэкамендуюць поўны спакой, але дзе ж ты яго тут знойдзеш. Адзінае, што це-

ПРЫМІЦЕ самыя сардэчныя навагоднія віншаванні ад мяне і маёй сям'і Шчыра жадаем, каб 1977 год — год 60-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалю-

цыі — прынёс савецкім людзям яшчэ большыя поспехі ў стваральнай працы на карысць Радзімы.

Клара БЕРНАР.
Францыя.

Беларускае таварыства па культурных сувязях з сучаснымі землякамі за рубяжом [Беларускае таварыства «Радзіма»] і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» шчыра дзякуюць усім землякам, якія прыслалі нам свае навагоднія віншаванні.

на зямлі бацькоў

УБАЧЫЛІ НА СВАЕ ВОЧЫ

Да Гвозніцы я дабраўся ранаю. Хату Настасі Карнялюк адшукаў хутка. У вёсцы ўсе ведалі, што да яе прыехалі «амерыканцы» — родная сястра Ганна са сваім мужам, таксама былым гвозніцам — Іванам Бойка.

Апошняга я сустрэў на двары, каля хаты. Счакаўшы крыху, я прывітаўся.

— О, вельмі прыемна! — з прыкметным акцэнтам сказаў Іван Севасцьянавіч. — Ведаеце, а тут цудоўна...

Госць гаварыў не зусім звязна. Адчувалася, што ён усхваляваны.

— Значыць, вам спадабалася ў нас?

— О-о! — і мой субсяседнік не заўважыў, як загаварыў па-англійску. Затым схмянуўся:

— Я ўжо дрэнна гавару па-руску. Але вы, напэўна, зразумеете... Людзі ў вас жыўць вельмі ж добра!

А потым, нібы забыўшыся пра маё пытанне, ён стаў раскасаць пра свой лёс, пра тое, як яго тут сустрэлі, дзе пабываў, што бачыў.

У 1928 годзе Іван Бойка адправіўся за акіяна шукаць лепшай долі. У яго адкрылі-

ся вочы на «амерыканскі рай». І ўсё ж, калі праз шэсць год прыехаў назад у Гвозніцу, застацца не хацеў — дома было яшчэ горш. Тады ж ажаніўся на мясцовай дзяўчыне Ганне і «ашчаслівіў» яе — павёз з сабой у Амерыку.

— Там меў такую работу, — гаворыць ён, — за якую і брацца ніхто не хацеў. А гадоў шэсць назад, незадоўга перад пенсіяй, я падарваўся. Аперацыя абышлася ў 500 долараў.

— Мне, чалавеку з-за мяжы, цяжка было паверыць, што ў вас усё не так. Яшчэ раней пра гэта мне раскасаўлі сучасныя людзі, якія пабывалі ў Савецкім Саюзе. Не верылася. А ўбачыў на свае вочы і ва ўсім пераканаўся. Вось, напрыклад, былі мы неяк у рэстаране. Цэлы вечар правялі ў чацвярых. Абышлося гэта нам у 12 рублёў. А ў нас дома ўсё каштуе значна даражэй: адзін фунт хлеба на нашы грошы — 65 капеек!

Размаўляючы з эмігрантамі, я даведаўся, што кожны месяц сям'я Бойка плаціць 14 долараў за электрычнасць, 60 — за газ, а суму штога-

довай страхуўні нават цяжка падлічыць. У Ганны Ільінічы ўжо некалькі год павышаны крывяны ціск. Кожны тыдзень яна вымушана ісці на прыём да ўрача. Гэта каштуе 10 долараў, а калі ўдадзатак да ўсяго неабходны ўкол, — то яшчэ 14 долараў.

— Дзе вы паспелі пабываць за час знаходжання ў нас?

— Былі ў Брэсцкай крэпасці, — адказаў Бойка. — Экскурсія мяне вельмі ўсхвалявала. Я купіў сваім унучкам значкі з відамі крэпасці-героя і горада Брэста. Яны вельмі прасілі прывезці якія-небудзь сувеніры...

— Папрыгажэла Маларыта, — дадае яго жонка. — Едуць сюды, мы думалі, што ўбачым у хатах жорны, жанчыны, якія прадуць кудзелю, цапы ў клунях, а тут... — яна засмялася і махнула рукой.

— Ды што там гаварыць! Яны стаялі побач — муж і жонка Бойкі — «беларускія амерыканцы». Я глядзеў на іх, і мне становілася шкада зусім незнаёмых да сённяшняга дня людзей, адарваных лёсам ад Радзімы.

У. ШПАРЛА.
Маларыцкі раён.

НЕ ПАЗНАЎ РОДНЫ СЛОНІМ

Так склаўся мой лёс, што пасля вайны я застаўся жыць у Англіі. 37 гадоў не быў у Слоніме, у Савецкай краіне. Зусім зразумелае маё хваляванне, калі самалёт Лондан — Масква ўзняўся ў паветра.

За апошнія гады англічане намнога больш даведаліся пра Савецкую краіну. Палітыка разрадна, якую праводзіць Савецкі Саюз, атрымала шырокае адабрэнне ў англічан. Эканамічныя і культурныя сувязі паміж Англіяй і СССР далі магчымасць савецкім спецыялістам і рабочым прыязджаць да нас знаёміцца з вытворчасцю, абменьвацца вопытам. Частыя госці — спартсмены і турысты. Так што не толькі з газет

і тэлебачання мы даведаемся аб жыцці ў СССР.

Ступіўшы на родную зямлю, я адчуў гасціннасць і сардэчнасць, з якімі сустракаюць інашаземцаў у Савецкай краіне. Сталіца Беларусі здзівіла мяне прыгажосцю сваіх плошчаў і вуліц, сучаснымі велічнымі будынкамі.

Вельмі здзівіўся, трапіўшы ў Слонім. Я не адразу пазнаў родны горад, які з правінцыяльнага мястэчка з гандлёвымі радамі ўздоўж вуліц ператварыўся ў сучасны горад. Прыкметна расшырыліся яго межы. На раней пустыю месцы вырастаюць новы мікрараён — жылыя дамы, прамысловыя прадпрыемствы. На месцы былых ган-

длёвых радоў у цэнтры горада раскінуўся прыгожы сквер.

З ранейшых будынкаў я змог пазнаць толькі былую гасцініцу і будынак пажарнай аховы.

Нават мая Сянная вуліца стала непазнавальнай. Памятаю, наша хата замыкала яе, а цяпер колькі з'явілася новых дыхтоўных дамоў!

На памяць аб Радзіме, аб Савецкай краіне я павязу дадому сувеніры і пласцінкі з запісамі беларускіх, а таксама рускіх песень. А яшчэ — крыху журботныя, але цёплыя ўспаміны пра Беларусь, родны Слонім.

М. БОРЭЛЬ.
Англія.

ЧАЛО, УВЯНЧАНАЕ ЛАЎРАМ

У першых студзенскіх нумарах гэтага года беларускія газеты змясцілі Пастанову ЦК КП Беларусі і Савета Міністраў рэспублікі «Аб прысуджэнні Дзяржаўных прэмій БССР у галіне літаратуры і мастацтва». Лаўрэатамі за мінулы год прызнаны: Іван Мележ (пасмяротна) — за кнігу літаратурна-крытычных і публіцыстычных артыкулаў «Жыццёвыя клопаты»; Алена Васілевіч — за кнігу апавесцей для дзяцей і юнацтва «Пачакай, затрымайся»; Ігар

Лучанок — за песні 1972—1976 гадоў; Аляксей Глебаў (пасмяротна) — за помнік Францыску Скарыне ў Полацку. Літаратурнымі прэміямі імя Янкі Купалы ўзнагароджаны паэты Рыгор Барадулін — за паэтычны зборнік «Рум» і кнігу перакладаў Гарсія Лоркі «Блакітны зван Гранады» і Янка Сіпакоў — за зборнік вершаў «Веча славянскіх балад». Літаратурную прэмію імя Якуба Коласа атрымаў пісьменнік Аляксей Адамовіч за кнігу «Хатынская апавесць».

РАЗРЯДКА-76: ИТОГИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Международная политика на старте 1976 года получила мощный импульс во внешнеполитических решениях XXV съезда КПСС, принявшего эстафету Программы мира от предыдущего съезда партии. Ее курс на всемерное углубление разрядки напряженности всесторонне раскрыт в сумме новых советских предложений, получивших известность как программа дальнейшей борьбы за мир и международное сотрудничество, за свободу и независимость народов. Мировая общественность сразу же обратила внимание на то, что главный акцент в этой программе делается на проблему разоружения и утверждение принципа неприменения силы в качестве непременного закона международной жизни.

Пути и средства достижения этих целей последовательно конкретизированы в серии предложений, внесенных Советским Союзом при поддержке социалистических партнеров и подавляющего числа молодых государств на XXXI сессии Генеральной Ассамблеи Организации Объединенных Наций. В этом комплексе — предложение о запрете разработки и производства новых видов оружия массового уничтожения, о запрещении использования в военных целях окружающей среды, о полном запрете всех видов испытаний ядерного оружия, о заключении Всемирного договора об отказе от применения силы и т. д.

Если ушедший год не стал еще годом реального разоружения, — а колоссальное наращивание орудий войны продолжалось, к сожалению, с неослабной силой, — то, по крайней мере, он прошел под знаком решительной постановки вопроса о безотлагательном осуществлении мер, направленных против этой безразсудной и бессмысленной эскалации смертоносной огневой мощи.

Другим важнейшим участком борьбы за углубление разрядки продолжали быть Европа и вся область проблем мирного сосуществования Восток—Запад, включая советско-американские отношения. Развитие событий на этом направлении определялось в первую очередь итогами Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе и деятельностью правительства и общественных сил по реализации хельсинкских договоренностей. По единодушному мнению стран социалистического содружества, выраженному ими на недавнем совещании Политического консультативного комитета государств-участников Варшавского Договора в Бухаресте, имеются все основания положительно оценить развитие внутриевропейских отношений после совещания в Хельсинки.

Расширяется практика политических консультаций и контактов между государствами с различным общественным строем. За это вре-

мя, например, в Советском Союзе побывали президенты Франции, Португалии, ФРГ, Италии, Финляндии, премьер-министр Швеции, министры иностранных дел многих западноевропейских стран. Не менее активен в этом отношении был и график контактов других социалистических стран Европы с их западными партнерами. В ходе этих встреч и переговоров были подписаны важные межгосударственные документы, соглашения о развитии экономических, научно-технических и культурных связей. Сделаны шаги по расширению обмена информацией, в частности, путем дальнейшего улучшения условий работы иностранных журналистов. Введены в практику оповещения о крупных военных учениях и приглашение на них иностранных наблюдателей, что имеет существенное значение для укрепления доверия между государствами. Стремление придать мирному сотрудничеству европейского государств все более широкий многосторонний характер лежит в основе советского предложения о проведении общеевропейских конгрессов по проблемам транспорта, энергетики, защиты окружающей среды.

Советский Союз последовательно выступает за то, чтобы политическая разрядка была подкреплена военной. На словах с этим согласны все, но на деле еще не преодолен разрыв между разными подходами. Примером ответственного подхода к делу ослабления военного противостояния в Европе могут служить последние предложения стран Варшавского Договора, обращенные ко всем странам, подписавшим Заключительный акт в Хельсинки, включая США и Канаду: взять на себя взаимные обязательства не применять первыми ядерное оружие друг против друга, не предпринимать никаких действий, которые могли бы привести к расширению существующих или созданию новых замкнутых группировок и военно-политических союзов. Негативная реакция на эти предложения со стороны руководящих органов Атлантического союза и та успешность, с какой она была выражена, вновь говорят о том, что в высших сферах Запада еще немало пленников доктрины «ядерного устрашения» на грани... самоубийства, в то время как жизненные интересы народов требуют мужества сделать новый шаг в направлении взаимного направления угрозы ядерной войны.

Недостаточный прогресс переговоров в Вене о сокращении вооруженных сил и вооружений в Центральной Европе, а равно замедление советско-американских переговоров о новом соглашении относительно сдерживания стратегических наступательных вооружений также могут послужить иллюстрацией негативного влияния на принятие решений со стороны определенных сил, не

упускающих возможности вторгаться в «вакуумы» или «паузы» во внутренней политике Запада.

Мы имеем в виду предвыборные ситуации в ФРГ и США, создавшие благоприятную конъюнктуру именно для наиболее громкого голоса противников разрядки. Будет правомерным сразу же отметить, что большинство избирателей не пошло за ними. Но это значит, что явно скомпрометировали себя те политические лидеры, которые, поддаваясь клевету «ястребов», поспешили чуть ли не отречься от разрядки.

Но нельзя закрывать глаза и на другое: слишком вольно почувствовали себя ходатаи по делам «военно-промышленных комплексов». В расчете на монопольный контроль над источниками и средствами информации (а точнее — дезинформации) они развернули неслыханную спекуляцию вокруг утверждения о так называемой советской угрозе. «Если уровень Советских Вооруженных Сил действительно кого-то беспокоит, — подчеркнул в связи с этим Генеральный секретарь ЦК КПСС Л. И. Брежнев в интервью Французскому телевидению 5 октября 1976 года, — тогда, казалось бы, у другой стороны должно быть тем больше оснований всерьез заняться сокращением вооружений, шаг за шагом продвигаться к великой цели — всеобщему разоружению. Мы готовы к выработке обязывающих международных договоренностей и внесли конкретные предложения на этот счет...»

Таким образом, нет недостатка в доказательствах готовности Советского Союза и других социалистических стран к расширению фронта разрядки, к тому, чтобы приступить к делу разоружения без промедлений. Единственно разумная альтернатива ясно очерчена в мирных программах социалистических стран, ее черты зримо проглядывают во внешнеполитических платформах тех западных правительств, которые не позволили себе уронить в грязь политиканства эстафету разрядки, а также в решении столь авторитетного международного форума, каким в 1976 году стала V Конференция глав государств и правительств неприсоединившихся стран в Коломбо. Это — дальнейшая материализация разрядки и придание ей необратимого характера, мирное урегулирование конфликтных проблем на Ближнем Востоке и ликвидация последних очагов колониализма и расизма на юге Африки, отказ от применения силы в межгосударственных отношениях, разоружение, перестройка международных экономических отношений на справедливых, равноправных началах. Именно эту повестку дня ушедший год передал году наступившему.

Спартак БЕГЛОВ,
политический обозреватель АПН.

Хутка забудуваецца адзін з мікрараёнаў Мінска — Серабранка. Разам з жыллымі дамамі тут вырастаюць школы і дзіцячыя сады, кінатэатры, аптэкі, кафэ, магазіны і бібліятэкі. НА ЗДЫМКУ: у новым магазіне «Саюздрук»; за прылаўкам прадавец Н. ЗАБАЛОТНЕВА.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

У ПЕРШАЙ магілёўскай музычнай школе створаны дзіцячы сімфанічны аркестр. Дырыжор аркестра — выкладчык школы А. Дайгапольскі, выпускнік Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі. У аркестры — 50 юных музыкантаў.

Цяпер калектыў працуе над уступам да другой дзеі балета П. Чайкоўскага «Лебядзінае возера» і музычным творам Р. Гліэра «Гімн вялікаму гораду».

ТЭАТРАЛЬНЫ калектыў Палаца культуры Беларускага аўтазавода паказаў глядачам сваю новую работу — спектакль па п'есе А. Талстога

«Цемрашаль». Пастаноўку ажыццявіў мастацкі кіраўнік калектыву Н. Бараш пры дапамозе рэжысёра тэатра імя Я. Купалы Г. Уладзімірская.

У ВІЦЕБСКУ адбыўся заключны канцэрт другога абласнога конкурсу польскай песні. Права ўдзельнічаць у традыцыйным фестывалі савецкай песні ў польскім горадзе Зялёна Гура заваявалі вакальна-інструментальны ансамбль «Спадчына» Віцебскага гарадскога дома культуры і яго салістка Алена Бабарыка.

ПАСЕЛАК Ленінскі — цэнтральная сядзіба саўгаса «Рагавянскі» Жабінкаўскага раёна. Днямі тут адкрыты новы дом культуры. У ім ёсць гледзельная зала на 400 месцаў, бібліятэка, пакой для рэжысёрскай мастацкай самадзейнасці і гуртовай работы, прасторная спартыўная зала.

ТРЫ ДЭБЮТЫ

Клуб маладых кампазітараў быў створаны ў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі каля васьмі гадоў назад. Членамі яго з'яўляюцца студэнты ўсіх курсаў кампазітарскага факультэта. Вялікую падтрымку пачынаючым аказвае Саюз кампазітараў БССР.

На традыцыйных «Музычных серадах» нярэдка выконваюцца новыя творы маладых. Такое праслухоўванне адбылося і ў снежні мінулага года. Выконваліся новыя творы студэнтаў Галіны Гарэлавай, Уладзіміра Солтана, Віктара Капыцькі.

В. Скарабагатаў у суправаджэнні фартэпіяна выканаў вакальны цыкл Г. Гарэлавай. В. Солтан прадставіў «Элегію» і «Жалобны марш» для віяланчэлі. Былі выкананы таксама творы В. Капыцькі: Саната для фартэпіяна і 6 п'ес для цымбал і раяля.

ТВАЁ ЎЗВЫШЭННЕ, ВЁСКА

[Заканчэнне. Пачатак на 5-й стар.]

хутка ўзвесці зруб, адгрукаць сцены і ўсё, што над сценамі. Гэтак жа ў вёсцы ўсе рабілі. Але не хацелася Ласоўскаму мець «палац», зроблены талакою. У яго былі свае прынцыповыя адносіны да гэтай справы. Як часам будаваліся ў пасляваенны час? Дзяржава давала людзям самы лепшы лес, адпускала па магчымасці шыфер, шкло, фарбу. З гэтага ўсяго вырасталі прымітыўная хаціна, такая, як некалі ў нашых дзядоў, часам глухой сцяной да вуліцы. Па

праўдзе, і мудрагеліць не было калі: многія жылі ў зямлянках. А ўсё ж новая вёска павінна мець іншае адметнае аблічча. Кожная пабудова — гэта, калі хочаце, песня жыцця, услаўленне радасці быцця, позірк вокнамі ў сённяшні дзень і ў заўтрашні. Загадчык бібліятэкі, сельскі інтэлігент, ён сваім прыкладам паказаў аднавяскоўцам, якім павінна быць жыллё!

Летам мне зноў давалася наведаць майго добрага сябра Міхася Аляксеевіча Ласоўскага ў яго вёсцы, якая з'яўляецца цэнтрам.

ЗАСЛУЖЫЎ

УДЗЯЧНАСЦЬ

НАШЧАДКАЎ

Не дарма кажуць у народзе: чым больш добра прынясе ты людзям, тым больш табе будзе сплочана людской павагай. Справядліваець гэтага выслоўя яскрава ілюструеца лёсам старэйшага нашага пісьменніка Ядвігіна Ш. (Антон Лявіцкага), які разам з Купалам, Багдановічам, Коласам, Цёткай і многімі іншымі стаў ля вытокаў новай беларускай літаратуры. Ядвігін Ш. — з кагорты тых актыўных удзельнікаў нацыянальна-вызваленчага, асветніцкага руху ў былым Паўночна-заходнім краі царскай Расіі, якія ўсе свае дзеянні падпарадкоўвалі самаадданаму служэнню роднаму народу, якія бязмежна верылі ў разумнае, лепшае прызначэнне чалавека і змагаліся за гэта. Вядома ж, народ не можа забыць такіх падзвіжнікаў, як не забылі мы Ядвігіна Ш. Сведчанне таму — новае выданне ёмістага аднатомніка выбраных твораў пісьменніка.

Разгляд кнігі хочацца пачаць не з апавяданняў, якімі яна адкрываецца, а з «Успамінаў». Менавіта яны дапамогуць нам зразумець вытокі грамадзянскасці Ядвігіна Ш., спасцігнуць тую сацыяльную атмасферу, у якой фарміраваліся яго ідэйныя і палітычныя погляды. Успаміны адносяцца да канца 80-х гадоў мінулага стагоддзя, калі будучы пісьменнік пасля заканчэння Мінскай гімназіі вучыўся на медыцынскім факультэце Маскоўскага ўніверсітэта. Гэта быў складаны час перадрэвалюцыйных віраванняў. Сама навалніца была яшчэ далёка, але дыханне яе ўжо адчувалася. Хва-

ляваліся рабочыя, рамеснікі, прыходзіла ў рух сялянская маса. Асабліва неспакойна паводзілі сябе студэнты. Юнак з мінскага зямляцтва прагна цягнуўся да ўсяго перадавога, прагрэсіўнага. Ён захапіўся ідэаламі «Народнай волі», марыў пасля заканчэння вучобы прысвяціць сваё жыццё асветніцтву.

Аднак не ўсім марам суджана было збыцца. У час аднаго са студэнцкіх выступленняў Антон Лявіцкі трапляе ў «славетную» Бутырскую турму, пасля чаго быў вымушаны пакінуць сцены ўніверсітэта.

Бутыркi адыгралі ў лёсе Ядвігіна Ш. не толькі кепскую ролю. Менавіта ў турме ў яго акрэслілася разуменне неабходнасці актыўнай барацьбы за вызваленне беларускага народа ад эканамічнага і нацыянальнага ўціску. Гэтае разуменне прымусіла яго ўзяцца за пяро, каб забароненай мовай свайго народа заявіць пратэст самаўладдзю і тыраніі. Першай літаратурнай спробай Ядвігіна Ш. можна лічыць пераклад на беларускую мову вядомага апавядання У. Гаршына «Сігнал». Аднак стала і актыўна ўключыўся ён у літаратурны працэс недзе з 1906 года, калі яго творы пачалі рэгулярна з'яўляцца на старонках «Нашай долі», «Нашай нівы», выходзіць асобнымі выданнямі. Асабліва плённа працаваў пісьменнік у жанры апавядання. Ён добра ведаў, для каго пісаў, таму выбіраў адпаведныя формы падачы матэрыялу. Вось чаму многія апавяданні Ядвігіна Ш. нагадваюць фальклорныя творы. У стылі сацыяльна-бытавых, народных анекдотаў напісаны апавяданні «Заморскі звер», «Пазыка», «З маленькім блецікам», «Вучоны бык», «Баба» і некаторыя іншыя.

Зварот да фальклорнай паэтыкі не мог не адбіцца на мастацкіх асаблівасцях твораў пісьменніка. Яшчэ дакастрычніцка крытыка адзначала схільнасць яго да алегарызму, умоўнасці і гратэску. Улічваючы асаблівасці творчасці Ядвігіна Ш., Максім Багдановіч адносіў яго да чыстых байкапісцаў. Сапраўды, многія апавяданні пісьменніка можна лічыць байкамі ў прозе.

А наогул варта адзначыць, што Ядвігін Ш. быў выдатным майстрам літаратурнай формы. Нават сучасным пісьменнікам ёсць чаму павучыцца ў

яго. Павучыцца раскаваць пра падзеі цікава, займальна і ў той жа самы час — вельмі лаканічна. Кожны твор Ядвігіна Ш. — заўсёды пра нешта канкрэтнае і ўяўляе сабой закончаную эстэтычную сістэму. Мусіць таму і сённяшні чытач не засумуе над яго апавяданнямі. Гэта і не дзіўна, бо пісьменнік апавядае пра надзвычай цікавыя чалавечыя лёсы, добра перадае асаблівасці тагачаснага жыцця.

Сённяшняга чытача ад герояў Ядвігіна Ш. аддзяляе цэлая эпоха сацыяльнага развіцця. Многае незваротна адышло ў нябыт. Засталося адно агульнае: шчырая павага да чалавека. Нам добра зразумелы боль пісьменніцкай душы з-за таго, што нехта застаўся абдзелены жыццём, што пэўны чалавек гібее, пакутуе, а потым зусім прападае. З кранаючай шчырасцю пачуццямі напісаны апавяданні «Жывы нябожчык», «Гаротная», «Зарабляюць», «З бальнічнага жыцця». Апошнія з іх уражвае глыбінёй непадробнага спачування, шчырасцю чалавечай спагады да прыніжаных і зняважаных. Пададзенае ў форме карчэньскай імпрэсіі, апавяданне заключае ў сабе вялізны эмацыянальны патэнцыял. Невядомы хворы, які канаў на ложку № 17 у невядомай гарадской бальніцы, успрымаецца сімвалам абясцэнвання чалавечай асобы ў капіталістычным свеце. «Біты з малецтва сірата, гаротны праз увесь век свой працаўнік» не знайшоў людской спагады нават перад самай смерцю. Заспаны бальнічны служачы з лянвай, абывакавай лаянкай утыкае ў халадзеючыя пальцы хворага свечку, а потым, зразумеўшы, што той яшчэ крыху «працягне», тушыць яе і ідзе клікаць начальства. І вось ля ложка яшчэ жывога чалавека складаецца акт аб яго смерці з дакладным указаннем дня, месяца, года і... гадзіны. «Як увесь свой нядоўгі век быў паслухмяным Сымон, так і ў гадзіну свайго канання астаўся паслухмяным... начальству: у дзевяць сканаў». Памёр чалавек, як і жыў. «На акне, дзе быў крыж, стаялі абапал дзве васьковыя свечкі, адна з іх непачынаная, другая крыху падгарэўшы, — увесь знак, уся нядоўгая памятка, што на свеце не стала аднаго чалавека», — з горыччу заканчвае апавяданне Ядвігін Ш.

У кнізе змешчана каля чатырох дзесяткаў апавяданняў. І кожнае з іх

вылучаецца нечым непаўторным, своеасаблівым. Пісьменнік клапаціўся аб усебаковым развіцці апавядальнага жанру, таму з-пад яго пера пачаў з імпрэсіяй з'яўляецца твор сацыяльна-бытавога плана, а байка ў прозе суседнічае з апрацоўкамі народных паданняў. Даследчыкаў літаратуры, як і шырокае кола чытачоў, напэўна зацікавіць раман «Золата», які, дарэчы, у масавым выданні цалкам друкуецца ўпершыню. Роман, праўда, застаўся незавершаным, аднак і ў такім выглядзе пакідае вельмі моцнае ўражанне. Даводзіцца толькі пашкадаваць, што смерць Ядвігіна Ш. у 1922 годзе не дазволіла яму закончыць гэты першы ў беларускай літаратуры твор вялікай эпічнай формы.

Талент Ядвігіна Ш. — шматгранны, рознабаковы. Яго спадчына не вычэрпваецца толькі апавядальнымі жанрамі. Паэма «Дзед Завала», нарысы, фельетоны, артыкулы... Трэба нагадаць, што яшчэ ў данашняўскі перыяд свайго творчасці ён напісаў п'есу «Злодзей», якая пакуль не адшукана. І ва ўсім пісьменнік выяўляў сябе таленавітым мастаком, які, пераадольваючы супярэчнасці свайго светапогляду, імкнуўся друкаванае слова ператварыць у сродак барацьбы за лепшую долю беларускага народа. Паказальныя ў гэтых адносінах яго «Лісты з дарогі». Летам 1910 года Ядвігін Ш. падарожнічаў пешкі з Вільні да роднай вёскі Карпілаўкі. Ад пільнага, зацікаўленага позірка пісьменніка не магло схавацца нічога: і добрае, і дрэннае. Радаснага было мала: «абапал тракту, як даўней — бярозы, так цяпер абсели дарогу траціры, піўныя. Справа — Ліпскі, злева — Шопен, справа — Шопен, злева — Ліпскі, дый так усцяж...» Амаль паўсюдна вочы калола сялянская галечка, цемра і бескультур'е. Толькі дзе-нідзе можна было сустрэць людзей тыпу кавала з Савацішак, пісьменнага, працавітага. Але Ядвігін Ш. шчыра верыў, што прыйдзе час, калі на Беларусі будзе шмат такіх людзей.

Выдаўцы зрабілі добрую справу. «Выбранае» дапаможа шырокаму колу чытачоў нанова адкрыць для сябе арыгінальнага мастака, які ўсім жыццём сваім, вялікім талентам заслужыў удзячнасць нашчадкаў.

Сцяпан ЛАЎШУК,
кандыдат філалагічных навук.

Трэці год крочыць па краіне Усесаюзны фестываль самадзейнай творчасці працоўных, прысвечаны 60-годдзю Вялікага

Кастрычніка. НА ЗДЫМКАХ: лаўрэаты другога тура — вальна-інструментальны ансамбль студэнтаў Мінскага

педагогічнага інстытута імя Горкага; удзельнікі народнай студыі танца Палаца культуры Беларускага рэспубліканскага са-

вета прафсаюзаў Таццяна ЗАМІРАЙЛАВА і Юрый АЛЯКСЕЕНКА; харэаграфічны калектыў гэтай жа студыі, які выканаў

кампазіцыю «Зялёны дубочак». Фота У. КІТАСА і М. ХАДАСЕВІЧА.

саўгаса «Трасціно». Здзівіўся і па-добраму парадаваўся, што ягоны дом, які некалькі гадоў назад з'яўляўся «славетасцю», ужо не самы лепшы ў гэтым вялікім населеным пункце, які нагадвае цяпер гарадскі пасёлак. Побач з драўлянымі будынкамі ўзняліся мураваныя. Новыя вуліцы прылягаюць да вялікага возера, якое разлілося перад плацінай на мясцовай рачульцы. Вёска патанае ў садах і зеляніне, высока ўзняўся свае тэлевізійныя антэны. Адчуваю, што ва ўсім гэтым ёсць не малы клопат Ласоўскага, самаадданнага культасветработніка, дэпутата сельскага Савета, члена сельвыканкома.

Я ведаю сваю Магілёўшчыну, мне даводзіцца быць у многіх яе кутках, блізкіх і далёкіх. Расце і прыгажэе вёска, мяняе сваё аблічча, набывае характэр-

ныя рысы. Новае, тыповае, характэрнае вызначае і сённяшні сельскі краявід, які ўсё прыкметней набліжаецца да гарадскога.

Вось саўгас «Леніна» Горацкага раёна. Калі пад'язджаеш да саўгаса, кожны раз уяўляеш, што перад табой горад. Прыгожыя шматпавярховыя будынкi, асфальтаваная дарога. У апошнія гады тут узведзены Палац культуры, шасціпавярховы будынак з камбінатам бытавога абслугоўвання і аптэкай, гандлёвы цэнтр. Сярэдняя школа на 480 вучняў. Урачэбны ўчастак. Дзіцячы сад-яслі. 34 мураваныя жылыя дамы. Упарадкаваныя вуліцы.

Нашы і замежныя госці, наведваючы Магілёўшчыну, імкнуцца пазнаёміцца з вёскай Мышкавічы Кіраўскага раёна, той вёскай, у якой нарадзіўся і з 1944 па 1968 год быў старшынёй калгаса

«Рассвет» Герой Савецкага Саюза і Герой Сацыялістычнай Працы Кірыла Пракопавіч Арлоўскі. Вёска паўстае высокімі дыхтоўнымі дамамі калгаснікаў, летам хававецца ў зеляніне садоў. У цэнтры ўзвышаецца Палац культуры — унікальны трохпавярховы будынак з зімовым садкам і басейнам, шматлікімі заламі і пакоямі. Паблізу ад Палаца культуры — новая калгасная вуліца: мураваныя двухпавярховыя і аднапавярховыя катэджы, кожны з якіх разлічаны на адну сям'ю. Цікава тое, што тут не ўбачыце двух аднолькавых дамоў, кожны па-свойму адметны. Гэта стварае своеасаблівы архітэктурны каларыт. У кожным доме — паравое ацяпленне, пад домам — гараж для асабістай машыны.

Пасёлкамі гарадскога тыпу на Магілёўшчыне ста-

новяцца многія населеныя пункты. Сярод іх можна назваць цэнтральныя сядзібы калгасаў «Запаветы Ільіча» Горацкага, імя ХХІ з'езда КПСС Мсціслаўскага, саўгасаў «Вейна» Магілёўскага, «Раднянскі» Клімавіцкага, «Гарохаўскі» Бабруйскага, «Міславіцкі» Клімавіцкага, «Гарадзішча» Шклоўскага раёнаў і іншыя. Ды амаль у кожнай вёсцы ўбачыш нешта новае, прыгожае, народжанае нашым часам.

...Адзішлі, адплылі ў мінулае, разам з журботнай жаночай песняй, матчыны кросны. Ды ніводная жанчына не смуткавала па іх: у кожным сельскім магазіне столькі шыкоўных абновак на любы густ. І па адзенню сёння ўжо не адрозніш гарадскога жыхара ад вясковага. Моладзь не ведае, што такое ступа, у якой некалі таўклі ячмень і проса,

жорны, на якіх малолі ў хаце жыта. Выйшлі з ужытку серп і дзяжа. А многія калгаснікі і рабочыя саўгасаў, тыя, што перасяліліся ў новыя дамы, пабудаваныя па новых сучасных праектах, развіталіся з цеснай хатай. Адплылі ў мінулае і зніклі з краявіда апетыя мастакамі і паэтамі ветракі. У новы сельскі пейзаж арганічна ўвайшлі індустрыяльныя дэталі. У многіх гаспадарках на месцы ферм выраслі буйныя комплексы — фабрыкі мяса і малака. Глядзіш з дарогі на пагорак каля вёскі і бачыш, як ён імкліва перарастае ў смяжкую вежу. Вежы гэтыя нагадваюць сярэбраныя трубы: здаецца, прыслухайся і пачуеце спеў. Спеў, які сцвярджае тыя вялікія змены, што адбыліся ў нашай беларускай вёсцы, услаўляе яе ўзлёт і ўзвышэнне.

Аляксея ПЫСІН.

Спартсмены на экране

На экране — спартыўная зала. Люстэрка на ўсю сцяну. У ім з'яўляюцца спартсменкі. Мы бачым звычайную трэніроўку гімнастак. Паступова камера сканцэнтруе ўвагу на стройнай, грацыёзнай постаці дзяўчыны, якая настойліва адпрацоўвае двайное салта. Побач яе трэнер — упэўнены, вясе́лы, жарталівы.

Эпізод трэніроўкі змяняецца сцэнай спаборніцтваў. Мы амаль не бачым спартсменкі, яе выступленні. Але па рэакцыі трэнера, які знаходзіцца цяпер у цэнтры кадра, па яго міміцы, рухах можна ўявіць, што адбываецца на памосце...

Гэта кадры з новага беларускага дакументальнага фільма «Вялікая дыяганаль». Галоўная героі карціны — заслужаны трэнер СССР Віктар Хамутоў і майстар спорту міжнароднага класа Лідзія Горбік. Сцэнарыст М. Супанеў, рэжысёр В. Сукманаў, аператар У. Цяслюк стварылі кінастужку, якая атрымала першы прыз і залаты медаль на VI Усесаюзным кінафестывалі спартыўных фільмаў, што праходзіў у сталіцы Беларусі з 11 па 17 снежня мінулага года. У яго рабоце прынялі ўдзел больш за дзвесце сцэнарыстаў, рэжысёраў, акцёраў, аператараў, чэмпіёнаў краіны, свету і Алімпійскіх гульняў. Прыехалі госці — кінамастаграфы і спартыўныя работнікі брацкіх сацыялістычных краін, а таксама Італіі, Францыі, ФРГ.

— Відзець, не выпадкова горад-герой Мінск быў абраны месцам правядзення чаргова-

га фестывалю, — сказаў у адным са шматлікіх інтэрв'ю старшыня Камітэта па фізічнай культуры і спорту пры Савеце Міністраў БССР В. Лівенцаў. — Наша рэспубліка мае выдатных майстроў спорту, якія з гонарам выступаюць на самых адказных міжнародных спаборніцтвах. Мінскі Палац спорту і спартыўны комплекс «Раўбічы» набылі ў апошнія гады міжнародную славу яе арэны буйных еўрапейскіх і сусветных спаборніцтваў.

Да гэтых слоў В. Лівенцава можна дадаць, што і ў беларускага кінематографа ўжо даволі багаты вопыт у распрацоўцы спартыўнай тэматыкі. Мастацкі фільм рэжысёра Л. Мартынюка «Вялікі трамплін» з поспехам абышоў экраны нашай краіны. Дынамічная дакументальная стужка «Паляванне на золата» (рэжысёр С. Лук'ячыкаў, сцэнарыст А. Белавусаў) заваявала першыя прyzы на папярэднім, пятым Усесаюзным фестывалі спартыўных фільмаў, на XXXI Міжнародным фестывалі ў Карціна д'Ампеца і на кінафоруме ў Югаславіі.

На VI Усесаюзным кінагляд гаспадары фестывалю акрамя ўпамынутай ужо карціны «Вялікая дыяганаль» прадставілі два фільмы, прысвечаныя першынству свету па барацьбе 1975 года, — «Схватка» і тэлевізійную стужку «Знайсці сваю барацьбу», а таксама яшчэ адну работу Беларускага тэлебачання, кінарасказ аб комплексе Гатовы да працы і аба-

роны — «Па ступенях мужнасці».

Феномен сучаснага спорту становіцца ўсё больш цікавым для кінематографістаў. І чым больш паслядоўна спорт пашыраецца ў грамадстве, чым большым становіцца яго ўплыў на жыццё чалавека, чым вышэйшыя ўзлёты атлетаў, тым мацнейшая цяга майстроў кіно, не проста паказаць на экране высокі напал барацьбы, мужнасць, сілу, гармонію прыгажосці, не толькі паказаць нараджэнне рэкорда, але і раскрыць унутраны свет спартсмена, станаўленне характару, фарміраванне яго асобы, распрацаваць псіхалагічны партрэт нашых сучаснікаў. Расказаць аб сутнасці спорту, аб глыбінных з'явах, схаваных у ім, нялёгка нават у поўнаметражнай мастацкай карціне. Тым больш складана зрабіць гэта ў невялікім дзесяці-дваццацімінутным дакументальным фільме.

На конкурсным праглядзе, які праходзіў у Доме кіно, было паказана каля 90 мастацкіх, навуковых, дакументальных і вучэбных стужак аб спорце, створаных за апошнія два гады на кіна- і тэлестудыях краіны. Журы фестывалю правяло ля экрана 30 гадзін 20 мінут. Але самым складаным было, вядома, вылучэнне лепшых работ. І калі ў спорце суддзям дапамагае сучасная вымяральная тэхніка, то ў ацэнцы вынікаў кіначэмпіяната члены журы маглі толькі выкарыстаць свае веды і вопыт у кіно і спорце. А вопыт гэты ў мно-

гіх з іх вялікі. Узначальваў журы заслужаны дзеяч мастацтваў РСФСР кінарэжысёр Б. Рычкоў. Разам з ім працавалі рэжысёр і аператар, народны артыст СССР Г. Асацыяні, алімпійскія чэмпіёны А. Петушкова, І. Яунземе, А. Бялова і іншыя.

Пераможцаў фестывалю журы вызначыла на апошнім пасяджэнні. Вынікі, аб'яўленыя на ўрачыстым закрыцці свята мастацтва і спорту, былі прыемнымі для беларускіх кінематографістаў: лаўрэатам фестывалю стаў і тэлефільм «Знайсці сваю барацьбу», створаны па сцэнарыю М. Петрапаўлаўскага рэжысёрам А. Рудэрманам і аператарам Л. Броўтманам.

У апошні дзень фестывалю яго ўдзельнікаў і ўсіх, хто прысутнічаў на ўрачыстым вечары ў мінскім кінатэатры «Кастрычнік», чакаў сюрпрыз: тут быў уручаны першы прыз, заснаваны Аргкамітэтам Алімпіяды-80. Яго атрымаў творчы калектыў з Таліна за стужку «Аптымісты».

Мы пачалі свой расказ аб мінскім фестывалі спартыўнага кіно з кадраў кінастужкі «Вялікая дыяганаль». У канцы фільма гледачы бачаць, як юная, магчыма пачынаючая гімнастка, спрабуе выканаць практыкаванне. Не атрымліваецца. У вачах дзяўчынкі слёзы і... надзея.

Гэта надзея перадаецца і нам, гледачам: можа менавіта гэта юная спартсменка стане галоўнай герояй фільма, які будзе паказаны на вялікім міжнародным кінафестывалі спартыўных фільмаў у Маскве ў час Алімпіяды-80. Хто ведае?..

У. ВЯРХОЎСкі.

Дом мастацтваў у Мінску. Фота В. ЧАРКАСАВАЯ.

3 ВДНГ — У ПУШЧУ

У наведвальнікаў ВДНГ СССР нязменную цікавасць выклікаюць паляўніча-прамысловыя жывёліны, якія ўтрымліваюцца ў павільёне «Паляванне і паляўнічая гаспадарка». У вальерах можна ўбачыць маралаў, высакародных і плямістых аленяў. У спецыяльных загонах жывуць архары, казулі, зайцы. На сажаллах выстаўкі плаваюць качкі, гусі, лебедзі.

Але не многія наведвальнікі ведаюць, што павільён не толькі экспануе жывёлін, але і разводзіць іх, папаўняючы фауну краіны. Напрыклад, лані, якія нарадзіліся на ВДНГ СССР, сталі пастаяннымі жыхарамі Беларэжскай пушчы. Адсюль пераселены ў Беларусь лебедзі-клікуны, кракавыя качкі, гусі. Жывёліны, народжаныя ў вальерах, даволі хутка прыкываюцца ў новых умовах.

Спецыялісты павільёна «Паляванне і паляўнічая гаспадарка» вядуць актыўныя даследаванні па акліматызацыі жывёл, вывучаюць магчымасці іх далейшага рассялення па лясных угоддзях краіны. Хутка адсюль будуць адіраўлены новыя партыі жывёлін у калужскія лясы. Окскі запаведнік, лесастанавыя ўгоддзі Украіны, у Беларэжскую пушчу.

«НАЙДОРФ» ЧЫТАЮЦЬ ПА-РУСКУ

У адзінаццатым нумары часопіса «Знамя» за 1976 год змешчаны пачатак апошесці І. Пташнікава «Найдорф». Твор у рускім варыянце атрымаў назву «Двор. Открытый миру».

ПАШТОЎКІ АБ ВІЦЕБСКУ

Серыя «Гарады СССР», якую выпускае выдавецтва «Планета», папоўнілася наборам паштовак аб Віцебску. 13 каляровых здымкаў, якія выканаў Г. Ліхтаровіч і А. Манцветаў, расказваюць пра найбольш цікавыя мясціны горада.

Змешчана таксама кароткая гістарычная даведка аб Віцебску.

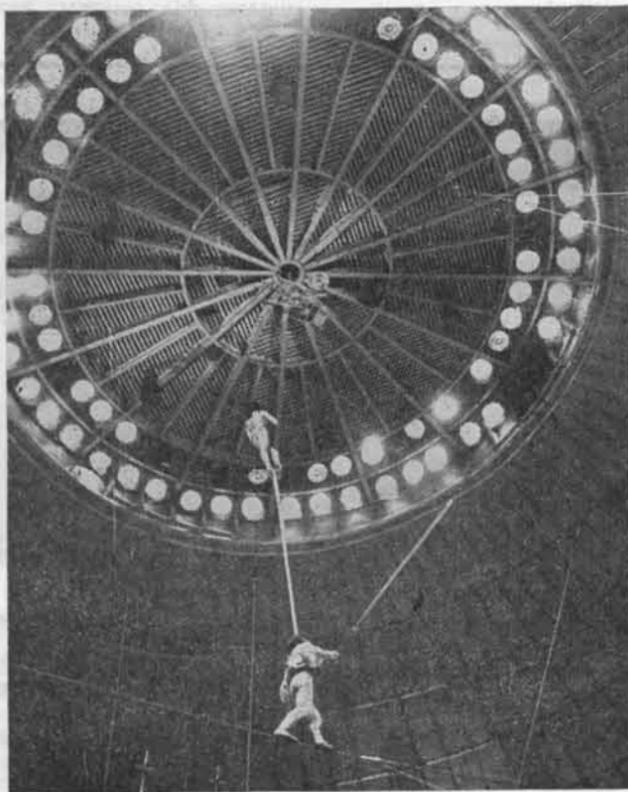
РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.

«БІЛЕТЫ ПРАДАДЗЕНЫ!»

Мінскі цырк заўсёды радуе гледачоў прадстаўленнямі высокага класа. У праграмах бываюць, бадай, усе цыркавыя жанры. Нярэдка яны аб'ядноўваюцца адзіным сюжэтам, што надае выступленню закончанасць, лагічнасць. Такія, напрыклад, навагоднія спектаклі ці папярэдняя праграма «Народжаныя цыркам». Тут побач — грацыёзнасць і сіла, лірызм і мужнасць, здзіўляючая лёгкасць выканання... Складаныя нумары бліскучым феерверкам змяняюць адзін аднаго!

Цырк заўсёды здзіўляе нас бязмежнасцю магчымасцей чалавека, яго прыгажосцю і смеласцю.

Непаўторныя ва «Усходняй расподы» народныя артысты Дагестанскай ССР

Магамедавы. Тое, што ім удаецца на канаце, далёка не кожны можа зрабіць на зямлі.

Усеагульнае ажыўленне выклікаюць «музычныя эксцэнтрыкі» — мядзведзі, якія быццам ніколі і не былі «касалапымі», — так яны спрытна танцуюць, іграюць на музычных інструментах і нястомна веселяць гледачоў.

А калі на манежы з'яўляюцца «берберскія лвы», гом апладысmentaў сустракае іх.

Цырк — гэта вечная маладосць, шчаслівы смех дзяцей і адно з самых чароўных месцаў на зямлі. Вось чаму сюды — заўсёды «ўсе білеты прададзены».

Фота І. ПАУЛАВА і В. ХАРЧАНКІ.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі. Зак. 41.